HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

1 august 2025 *

„Trimitere preliminară – Mediu – Directiva 2009/147/CE – Conservarea păsărilor sălbatice – Articolul 5 – Interdicții prin care se urmărește garantarea protecției păsărilor – Articolul 9 – Derogări – Articolele 16 și 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Interzicerea tăierii arborilor în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor”

În cauza C-784/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Riigikohus (Curtea Supremă, Estonia), prin decizia din 19 decembrie 2023, primită de Curte la 19 decembrie 2023, în procedura

OÜ Voore Mets,

AS Lemeks Põlva

împotriva

Keskkonnaamet,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din doamna M. L. Arastey Sahún, președintă de cameră, și domnii D. Gratsias, E. Regan, J. Passer (raportor) și B. Smulders, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 decembrie 2024,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru OÜ Voore Mets, de I. Veso, vandeadvokaat;

– pentru AS Lemeks Põlva, de A. Hainsoo și M. Paloots;

– pentru guvernul estonian, de M. Kriisa, în calitate de agent;

* Limba de procedură: estona.

– pentru guvernul finlandez, de H. Leppo și M. Pere, în calitate de agenți;

– pentru guvernul suedez, de F.-L. Göransson și C. Meyer-Seitz, în calitate de agenți;

– pentru Parlamentul European, de M. Allik și W. D. Kuzmienko, în calitate de agenți;

– pentru Consiliul Uniunii Europene, de M. Alver și A. Maceroni, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de E. Randvere și N. Ruiz García, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 6 februarie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 5 literele (a), (b) și (d) și a articolului 9 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO 2010, L 20, p. 7, denumită în continuare „Directiva păsări”), precum și a articolelor 16 și 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul a două litigii între OÜ Voore Mets și, respectiv, AS Lemeks Põlva, pe de o parte, și Keskkonnaamet (Oficiul pentru Mediu, Estonia), pe de altă parte, în legătură cu somații prin care acesta din urmă a suspendat tăierile forestiere pentru a proteja reproducerea păsărilor.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva păsări

3 Considerentele (3), (5), (7), (8) și (10) ale Directivei păsări au următorul cuprins:

„(3) Se constată o scădere, uneori chiar foarte rapidă, a efectivului dintr-un mare număr de specii de păsări sălbatice care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre. Acest declin reprezintă o amenințare gravă pentru conservarea mediului natural, în special din cauza echilibrelor biologice care sunt astfel amenințate.

[…]

(5) Este necesar să se asigure conservarea speciilor de păsări sălbatice care se găsesc în mod natural pe teritoriul european al statelor membre, în vederea îndeplinirii obiectivelor [Comunității Europene] privind îmbunătățirea condițiilor de viață și dezvoltarea durabilă.

[…]

(7) Prin conservare se urmărește protecția și gestionarea pe termen lung a resurselor naturale ca parte integrantă a patrimoniului popoarelor europene. Prin conservare se pot controla resursele naturale, precum și utilizarea acestora pe baza măsurilor necesare pentru menținerea și adaptarea pe cât este posibil a echilibrelor naturale dintre specii.

(8) Conservarea, menținerea sau restaurarea unei diversități suficiente și a unei suprafețe suficiente pentru habitate este esențială pentru conservarea tuturor speciilor de păsări. Pentru anumite specii de păsări trebuie să se prevadă măsuri de conservare speciale în privința habitatelor acestora pentru a li se asigura supraviețuirea și reproducerea în aria de răspândire. Astfel de măsuri trebuie să ia în considerare și speciile migratoare și trebuie să fie coordonate în vederea stabilirii unui cadru coerent.

[…]

(10) Datorită efectivului populației, a distribuției geografice și a ratei de reproducere pe întreg teritoriul Comunității, anumite specii pot face obiectul vânătorii, ceea ce constituie un tip acceptabil de exploatare, în măsura în care se stabilesc și se respectă anumite limite, astfel de acțiuni de vânătoare trebuind să fie compatibile cu menținerea populației din speciile respective la un nivel satisfăcător.”

4 Articolul 1 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Prezenta directivă se referă la conservarea tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre în care este aplicabil tratatul. Directiva reglementează protejarea, gestionarea și controlul asupra acestor specii și stabilește normele pentru exploatarea acestora.”

5 Articolul 2 din directiva menționată prevede:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a menține populația speciilor menționate la articolul 1 la un nivel care să îndeplinească condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv.”

6 Articolul 5 din aceeași directivă prevede:

„Fără a se aduce atingere articolelor 7 și 9, statele membre iau măsurile impuse pentru a stabili un sistem de protecție pentru toate speciile de păsări menționate la articolul 1, interzicând în special următoarele:

(a) omorârea sau capturarea deliberată a speciilor respective, indiferent de metoda utilizată;

(b) distrugerea sau producerea de daune în mod deliberat asupra cuiburilor sau a ouălor sau eliminarea cuiburilor;

(c) culegerea ouălor din natură și păstrarea acestora, chiar dacă sunt goale;

(d) perturbarea deliberată a acestor păsări, în special în perioada de reproducere sau de maturizare, dacă o astfel de perturbare este relevantă în contextul obiectivelor prezentei directive;

(e) ținerea în captivitate a păsărilor din specii a căror vânare și capturare este interzisă.”

7 Potrivit articolului 9 alineatul (1) din Directiva păsări:

„Statele membre pot aplica derogări de la prevederile articolelor 5-8, în cazul în care nu există altă soluție satisfăcătoare, din următoarele motive:

(a) – în interesul siguranței și sănătății publice;

– în interesul securității aeriene;

– pentru a preveni daune considerabile asupra recoltelor, a șeptelului, a pădurilor, a pescăriilor și a apelor;

– pentru protecția florei și faunei;

(b) în scopul cercetării și învățământului, repopulării sau reintroducerii, precum și creșterii în legătură cu aceste acțiuni;

(c) pentru a permite, în condiții strict controlate și pe bază selectivă, capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase ale anumitor păsări în număr mic.”

Directiva habitate

8 Articolul 12 din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109, denumită în continuare „Directiva habitate”) prevede:

„(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale enumerate în anexa IV litera (a) în aria lor de extindere, interzicând:

(a) orice formă de capturare sau ucidere deliberată a specimenelor din aceste specii în natură;

(b) perturbarea deliberată a speciilor respective, în special în timpul perioadei de reproducere, cuibărire, hibernare și migrare;

(c) distrugerea deliberată sau culegerea ouălor din natură;

(d) deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă.

(2) Pentru speciile respective, statele membre interzic deținerea, transportul, vânzarea sau schimbul, precum și oferirea spre schimb sau vânzare a specimenelor luate din natură, cu excepția celor luate legal, înainte de punerea în aplicare a prezentei directive.

(3) Interdicțiile prevăzute la alineatul (1) literele (a) și (b) și la alineatul (2) se aplică în toate stadiile de viață ale animalelor care se supun prevederilor prezentului articol.

[…]”

Dreptul estonian

MS

9 Articolul 28 din metsaseadus (MS) (Legea privind pădurile) din 7 iunie 2006 (RT I 2006, 30, 232), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (RT I, 04.01.2021, 10) (denumită în continuare „MS”), prevede la alineatul (7):

„Tăierile de întreținere se efectuează pentru:

[…]

2) creșterea valorii pădurii, gestionarea densității și a compoziției pădurii și permiterea utilizării lemnului provenit din arbori susceptibili să cadă pe termen scurt (tăiere de rărire);

[…]”

10 Articolul 29 alineatul (1) din MS prevede:

„În cazul tăierilor rase, toți arborii de pe o parcelă sunt tăiați după un an, cu excepția:

1) arborilor purtători de semințe, și anume 20-70 de pini silvestri, mesteceni cu negi, frasini comuni, stejari pedunculați, arini negri, ulmi alunecoși sau ulmi de munte izolați sau în grup mic pe hectar și a arborilor tineri viabili pentru reîmpădurire;

[…]

3) arbori de retenție, și anume arbori necesari pentru asigurarea biodiversității, sau trunchiurile lor aflate încă în picioare, cu un volum total de lemn de trunchi de cel puțin cinci metri cubi pe hectar sau de cel puțin zece metri cubi pe hectar în cazul tăierilor rase de peste cinci hectare.”

11 Articolul 40 din MS prevede:

„[…]

(2) Oficiul pentru Mediu are dreptul de a emite somații pe baza expertizei privind protecția pădurilor pentru a preveni daunele forestiere și pentru a împiedica propagarea acestora. Pe lângă mențiunile prevăzute la articolul 25 alineatul (9) punctele 1)-5) și 7)-9) din prezenta lege, somația cuprinde, în dispozitivul său, un ordin de încetare a activității prejudiciabile sau de abținere de la orice activitate susceptibilă să cauzeze un prejudiciu, de eliminare a sursei pericolului și de înlăturare a consecințelor prejudiciului cauzat. Somația se notifică destinatarului obligațiilor pe care le enunță în condițiile prevăzute la articolul 25 alineatul (8) din prezenta lege.

[…]

(10) Pentru a proteja animalele în sezonul lor de reproducere, ministrul responsabil în domeniu poate, prin regulament, să limiteze tăierile în arboreturile neregulate și în arboreturile mixte în perioada cuprinsă între 15 aprilie și 15 iunie.

[…]”

12 Articolul 41 din MS are următorul cuprins:

„(1) Proprietarul silvic sau reprezentantul acestuia […] transmite o notificare forestieră Oficiului pentru Mediu:

1) Cu privire la tăierile planificate, cu excepția tăierilor de îmbunătățire;

[…]

(8) În cazul în care tăierea planificată nu este conformă cu cerințele legislației, Oficiul pentru Mediu are dreptul să refuze înregistrarea acesteia, motivându-și refuzul în scris și formulând recomandări pentru alinierea activității la legislație.

(8^1) În cazul în care tăierea planificată este conformă cu cerințele legislației, Oficiul pentru Mediu o înregistrează în Registrul pădurilor. […]”

LoKS

13 Conform articolului 2 din loomakaitseseadus (LoKS) (Legea privind protecția animalelor) din 13 decembrie 2000 (RT I 2001, 3, 4), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (RT I, 30.12.2020, 12) (denumită în continuare „LoKS”):

„(1) În sensul prezentei legi, […] o pasăre […] este un animal.

[…]”

14 În temeiul articolului 7 din LoKS:

„(1) Pentru a evita moartea animalelor sălbatice, autoritățile însărcinate cu aplicarea legii au dreptul:

[…]

3) să suspende lucrările […] forestiere în perioada de reproducere a animalelor sălbatice.

[…]”

LKS

15 Articolul 55 din looduskaitseseadus (LKS) (Legea privind protecția naturii) din 21 aprilie 2004 (RT I 2004, 38, 258), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (RT I, 30.12.2020, 7) (denumită în continuare „LKS”), prevede:

„(1) Se interzice uciderea deliberată a unui specimen dintr-o specie protejată, cu excepția eutanasiei.

[…]

(3) Uciderea unui specimen dintr-o specie protejată din categoria II sau III este autorizată:

[…]

4) atunci când este necesar pentru a evita daunele aduse […] altor bunuri importante.

[…]

(5) În cazurile prevăzute la alineatul (1) […] și la alineatul (3) punctele 2)-5) al prezentului articol, uciderea animalului este supusă autorizării de către Oficiul Mediului.

(5^1) Autorizația menționată la alineatul (5) și la alineatul (6^1) punctele 1) și 2) al prezentului articol poate fi acordată în cazul în care nu există alte măsuri mai puțin dăunătoare pentru animale și păsări pentru soluționarea situației. Permisul trebuie să menționeze

1) speciile și specimenele pentru care se acordă autorizația;

2) mijloacele, dispozitivele sau metodele autorizate pentru activități;

3) în ce condiții de pericol sau de risc, în ce moment și loc pot fi desfășurate activitățile;

4) destinatarul autorizației;

5) mijloacele de supraveghere sau alte mijloace de monitorizare și control al rezultatelor.

[…]

(6^1) În cazul păsărilor sălbatice, sunt interzise:

1) distrugerea și producerea de daune în mod deliberat asupra cuiburilor și a ouălor sau eliminarea cuiburilor, cu excepția cazurilor prevăzute la alineatul (3) punctele 2)-5) al prezentului articol, cu autorizarea Oficiului pentru Mediu;

2) perturbarea deliberată, în special în timpul cuibăririi și al maturizării, cu excepția […] cazurilor prevăzute la alineatul (3) punctele 2)-5) al prezentului articol, cu autorizarea Oficiului pentru Mediu […]

[…]”

Codul silvic

16 Articolul 22 din metsa majandamise eeskiri (Codul silvic) (RTL 2007, 2, 16), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (RT I, 06.04.2021, 8), prevede:

„[…]

(5) Inițiativa expertizei privind protecția pădurilor este luată de Oficiul pentru Mediu pe baza informațiilor obținute prin intermediul unei notificări forestiere sau prin orice alt mijloc:

1) cu scopul de a emite o somație pentru prevenirea daunelor forestiere și împiedicarea propagării acestora;

[…]

(6) În vederea comandării unei expertize privind protecția pădurilor, proprietarul forestier prezintă Oficiului pentru Mediu o notificare privind daunele forestiere vizând reîmpădurirea unei păduri distruse ca urmare a unei furtuni, a unei inundații, a unui incendiu forestier de mare amploare sau a altor daune importante cauzate de un fenomen natural […] sau care este într-o stare de sănătate precară din cauza unor factori naturali, precum și reîmpădurirea unui arboret cu fenotip deficitar sau care, dintr-un motiv independent de proprietarul forestier, prezintă o suprafață de bază și o densitate reduse. […]”

Litigiile principale și întrebările preliminare

17 În primăvara anului 2021, Voore Mets a efectuat tăieri forestiere pe terenul din Pällo-Reino, situat în comuna Jõgeva (Estonia), pe baza unor notificări forestiere înregistrate. Era vorba despre tăieri rase, în sensul articolului 29 alineatul (1) din MS.

18 La rândul său, Lemeks Põlva a cumpărat de la proprietarul terenului din Järveääre, situat în comuna Põlva (Estonia), dreptul de exploatare a lemnului pe picior. Notificările sale forestiere din 4 mai 2021 prevedeau efectuarea unor tăieri de rărire, în sensul articolului 28 alineatul (7) din MS, pe o parcelă a acestui teren și a unor tăieri rase pe alte patru parcele ale terenului respectiv.

19 Prin somațiile din 17 și din 21 mai 2021, Oficiul pentru Mediu a suspendat, inițial până la 21 mai 2021, apoi până la 31 iulie 2021, tăierile forestiere realizate de Voore Mets pe terenul din Pällo-Reino. Prin somațiile din 21 și din 26 mai 2021, Oficiul pentru Mediu a suspendat de asemenea, inițial până la 26 mai 2021, apoi până la 15 iulie 2021, tăierile forestiere realizate de Lemeks Põlva pe terenul din Järveääre.

20 Aceste somații au fost adoptate în temeiul articolului 7 alineatul (1) punctul 3) din LoKS și al articolului 55 alineatul (6^1) din LKS. Cele dintâi somații, și anume cea adresată Voore Mets la 17 mai 2021 și cea adresată Lemeks Põlva la 21 mai 2021, se întemeiază pe constatarea că este dovedit științific că în fiecare pădure cuibărește cel puțin un cuplu de păsări pe hectar, astfel încât continuarea tăierilor forestiere prezintă un risc real de perturbare a păsărilor în perioada de reproducere și de maturizare, precum și de distrugere sau de producere de daune asupra cuiburilor. Cele din urmă somații, și anume cea adresată Voore Mets la 21 mai 2021 și cea adresată Lemeks Põlva la 26 mai 2021, menționează, în plus, că vizitele pe terenurile în cauză au permis să se constate, în fiecare dintre cele două situații, o cuibărire certă, probabilă sau posibilă a zece specii diferite de păsări pe terenurile în cauză.

21 Mai precis, pe de o parte, potrivit somației din 21 mai 2021 adresate Voore Mets, au fost auzite cântece de păsări pe terenul din Pällo-Reino în cursul unei vizite organizate la fața locului în aceeași zi, iar următoarele păsări, despre care se poate presupune în mod rezonabil că cuibăresc în același sector, au fost identificate prin cântecul sau prin aspectul lor: pitulicea sfârâitoare (*Phylloscopus sibilatrix*), pănțărușul (*Troglodytes troglodytes*), mierla (*Turdus merula*), sturzul

cântător (*Turdus philomelos*) și cinteza (*Fringilla coelebs*). În plus, s-a constatat o cuibărire probabilă a țicleanului (*Sitta europaea*) și a mugurarului (*Pyrrhula pyrrhula*). În plus, în această somație s-a arătat că era foarte probabil ca terenul în cauză să adăpostească și pitulicea de munte (*Phylloscopus collybita*), pitulicea fluierătoare (*Phylloscopus trochilus*) și muscărul mic (*Ficedula parva*). În acest context, somația menționată precizează că suspendarea activităților de tăieri forestiere până la 31 iulie asigură protecția cuibăritorilor tardivi, precum pitulicea sfârâitoare.

22 Pe de altă parte, potrivit somației din 26 mai 2021, adresată Lemeks Põlva, vizita pe terenul din Järveääre a permis să se identifice o cuibărire certă a ciocănitorii pestrițe mari (*Dendrocopos major*) și a cintezei, o cuibărire probabilă a pițigoiului mare (*Parus major*) și a gaiței (*Garrulus glandarius*), precum și o posibilă cuibărire a pitulicei de munte, a pitulicei sfârâitoare, a silviei de zăvoi (*Sylvia borin*), a pănțărușului, a brumăriței de pădure (*Prunella modularis*) și a măcăleandrului (*Erithacus rubecula*).

23 Acțiunea prin care Voore Mets solicită repararea prejudiciului legat de imobilizarea și ulterior de deplasarea materialului său forestier, care i-ar fi fost cauzat de Oficiul pentru Mediu ca urmare a două somații care o priveau, a fost respinsă de Tallinna Halduskohus (Tribunalul Administrativ din Tallinn, Estonia). Această decizie a fost confirmată de Tallinna Ringkonnakohus (Curtea de Apel din Tallinn, Estonia).

24 În ceea ce privește acțiunile introduse de Lemeks Põlva în vederea constatării nelegalității somațiilor care o priveau, Tartu Halduskohus (Tribunalul Administrativ din Tartu, Estonia) le-a admis în parte și a constatat nelegalitatea somației din 26 mai 2021, în special pentru motivul că nu abordează problema proporționalității unei interdicții totale a tăierilor forestiere timp de aproximativ o lună și jumătate în raport cu numărul de păsări care cuibăresc pe teren, cu perioadele de cuibărire a acestor păsări și cu interesele reclamantei respective din litigiile principale și că aceasta din urmă nu fusese ascultată. Tartu Ringkonnakohus (Curtea de Apel din Tartu, Estonia) a anulat însă această decizie în măsura în care admisese acțiunile menționate.

25 Sesizată cu recursuri formulate de Voore Mets și de Lemeks Põlva, Riigikohus (Curtea Supremă, Estonia), care este instanța de trimitere, ridică, în primul rând, problema dacă noțiunea de caracter „deliberat”, în sensul articolului 5 din Directiva păsări, trebuie înțeleasă în același mod ca în cazul articolului 12 din Directiva habitate, cu alte cuvinte în special în sensul că trebuie considerată îndeplinită condiția privind caracterul deliberat nu numai atunci când se stabilește că autorul actului a urmărit omorârea sau perturbarea unui specimen de păsări ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor sau a ouălor acestora, ci și atunci când se stabilește că el a acceptat cel puțin posibilitatea unei asemenea omorâri, perturbări, distrugeri sau produceri de daune.

26 În ipoteza în care aceasta este situația, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în al doilea rând, care sunt împrejurările care sunt suficiente pentru a constata existența unei asemenea acceptări. În această privință, ea apreciază că prezența unui cuplu de păsări pe hectar, evidențiată în cele dintâi somații pe bază de date științifice, nu depășește în mod necesar pragul de la care trebuie să se considere că exploatantul forestier a acceptat posibilitatea ca păsările să fie ucise sau perturbate ori ca cuiburile sau ouăle acestora să fie distruse sau să se producă daune asupra lor. În schimb, instanța de trimitere consideră *a priori* că, din momentul în care există împrejurările suplimentare constatate în cele din urmă somații, există în mod necesar acceptarea posibilității ca tăierile rase efectuate în perioada de cuibărire să cauzeze moartea păsărilor și distrugerea cuiburilor și a ouălor acestora. Cu toate acestea, s-ar putea ridica problema dacă efectuarea de tăieri poate fi considerată o omorâre, o perturbare, o distrugere sau o producere de daune în mod

deliberat, în sensul articolului 5 din Directiva păsări, dacă nimic nu lasă să se presupună o cuibărire a păsărilor amenințate în zona de tăiere și dacă activitatea în cauză nu are ca obiectiv omorârea sau perturbarea păsărilor ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor. Faptul că toate speciile de păsări trebuie să facă obiectul unui regim de protecție nu ar însemna în mod necesar că toate păsările trebuie să fie protejate în același mod. Astfel, potrivit instanței de trimitere, articolul 5 din Directiva păsări ar trebui să facă obiectul unei interpretări teleologice, cu alte cuvinte, care să țină seama de obiectivul vizat la articolul 2 din această directivă.

27 În al treilea rând, în cazul în care trebuie să se considere că tăierile în discuție în litigiile principale intervin în mod deliberat pentru a omorî sau a perturba păsările ori pentru a distruge sau a produce daune asupra cuiburile sau a ouălor acestora, este necesar, potrivit instanței de trimitere, să se stabilească dacă articolul 9 din Directiva păsări permite să se deroge de la interdicțiile prevăzute la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din aceasta.

28 În sfârșit, în al patrulea rând, instanța de trimitere consideră că faptul că acordarea unei derogări nu este posibilă sau este supusă unor condiții prea stricte ar putea, din cauza caracterului său disproporționat, să contravină libertății de a desfășura o activitate comercială și dreptului fundamental de proprietate consacrate la articolele 16 și 17 din cartă, astfel încât s-ar pune eventual problema conformității Directivei păsări cu tratatele și a validității acesteia.

29 În aceste condiții, Riigikohus (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 5 literele (a), (b) și (d) din [Directiva păsări] poate fi interpretat în sensul că interdicțiile pe care le prevede se aplică numai în măsura în care este necesar pentru a menține, în sensul articolului 2 din această directivă, populația speciilor respective la un nivel care să îndeplinească în special condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere, atât timp cât omorârea sau perturbarea păsărilor ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor sau a ouălor lor nu constituie obiectivul activității?

2) Articolul 5 literele (a), (b) și (d) din [Directiva păsări] coroborat cu articolul 2 din această directivă trebuie interpretat în sensul că actele interzise în temeiul acestor dispoziții în perioada de reproducere a păsărilor sunt deliberate printre altele atunci când pe baza datelor științifice și a observării păsărilor individuale se poate presupune că într-o pădure care urmează să fie tăiată complet (tăiere rasă) cuibăresc aproximativ 10 perechi de păsări pe hectar, fără să se fi constatat că în zona de abataj cuibăresc exemplare din specii de păsări care se află într-un stadiu necorespunzător?

3) Articolul 5 literele (a), (b) și (d) din [Directiva păsări] coroborat cu articolul 2 din această directivă trebuie interpretat în sensul că actele interzise în temeiul acestor dispoziții în perioada de reproducere a păsărilor sunt deliberate printre altele atunci când pe baza datelor științifice și a observării păsărilor individuale se poate presupune că într-o pădure din care urmează să fie tăiată numai o parte din copaci (tăiere de rărire) cuibăresc aproximativ 10 perechi de păsări pe hectar, fără a exista vreun motiv să se rețină că în zona de abataj cuibăresc exemplare din specii de păsări care se află într-un stadiu necorespunzător?

4) Articolul 9 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din [Directiva păsări] coroborat cu articolul 2 din această directivă poate fi interpretat în sensul că nu se opune dispozițiilor legislației unui stat membru care permit derogări de la interdicțiile prevăzute la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din directiva menționată pentru realizarea unei tăieri rase în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor pentru a preveni daune considerabile asupra pădurii ca proprietate?

5) Articolul 9 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din [Directiva păsări] coroborat cu articolul 2 din această directivă poate fi interpretat în sensul că nu se opune dispozițiilor legislației unui stat membru care permit derogări de la interdicțiile prevăzute la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din directiva menționată pentru realizarea unei tăieri de rărire în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor pentru a preveni daune considerabile asupra pădurii ca proprietate?

6) Dacă [Directiva păsări] nu permite realizarea unei tăieri rase în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor pentru a preveni daune considerabile asupra pădurii ca proprietate, o asemenea reglementare este compatibilă cu articolele 16 și 17 din [cartă] și este validă chiar și în cazul în care tăierea nu dăunează speciilor de păsări care se află într-un stadiu necorespunzător?

7) Dacă [Directiva păsări] nu permite realizarea unei tăieri de rărire în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor pentru a preveni daune considerabile asupra pădurii ca proprietate, o asemenea reglementare este compatibilă cu articolele 16 și 17 din [cartă] și este validă chiar și în cazul în care tăierea nu dăunează speciilor de păsări care se află într-un stadiu necorespunzător?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

30 Voore Mets și Lemeks Põlva consideră că cererea de decizie preliminară nu este admisibilă. În opinia lor, toate întrebările adresate au primit deja în esență un răspuns în Concluziile avocatei generale Kokott prezentate în cauzele conexate Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 și C-474/19, EU:C:2020:699) și nu reiese nicidecum din Hotărârea din 4 martie 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 și C-474/19, EU:C:2021:166), că noțiunea de caracter „deliberat” prevăzută la articolul 5 din Directiva păsări trebuie interpretată în același mod ca cea care figurează la articolul 12 din Directiva habitate. Pe de altă parte, lipsa unei dificultăți juridice care necesită o interpretare a Curții ar fi atestată de faptul că niciun alt stat membru decât Republica Estonia nu suspendă, în temeiul dispozițiilor de transpunere a Directivei păsări, activitățile de tăiere în perioada de primăvară-vară în pădurile destinate utilizării în silvicultură și care nu beneficiază de o protecție pentru a asigura conservarea păsărilor. Voore Mets adaugă că examinarea cauzei în fața Curții ar conduce la o depășire a termenului rezonabil de soluționare a litigiilor principale.

31 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul unei jurisprudențe constante, instanțele naționale beneficiază de libertatea cea mai largă să sesizeze Curtea cu o problemă de interpretare a dispozițiilor relevante ale dreptului Uniunii. Numai instanța națională sesizată cu soluționarea litigiului, care este singura care cunoaște dreptul său național și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată, are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea sau

validitatea unei norme a dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe. Rezultă că întrebările adresate de instanțele naționale beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, dacă problema este de natură ipotetică sau dacă Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebarea respectivă (Hotărârea din 9 septembrie 2021, GE Auto Service Leasing, C-294/20, EU:C:2021:723, punctul 40 și jurisprudența citată).

32 Rezultă că faptul că răspunsul la întrebările preliminare poate fi dedus din Concluziile avocatei generale Kokott prezentate în cauzele conexate Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 și C-474/19, EU:C:2020:699) și din Hotărârea din 4 martie 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 și C-474/19, EU:C:2021:166), și nu ridică nicio dificultate juridică, chiar presupunând că ar fi dovedit, nu este de natură să determine inadmisibilitatea cererii de decizie preliminară.

33 Astfel, pe de o parte, chiar și în prezența unei jurisprudențe a Curții care soluționează problema de drept în cauză, instanțele naționale își păstrează libertatea cea mai largă să sesizeze Curtea în cazul în care consideră că este oportun, fără ca împrejurarea că dispozițiile în cauză au fost deja interpretate de Curte să aibă drept consecință împiedicarea Curții să se pronunțe din nou (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2021, Consorzio Italian Management și Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, punctul 37, precum și jurisprudența citată) și, pe de altă parte, nu se interzice nicidecum unei instanțe naționale să adreseze Curții întrebări preliminare al căror răspuns, în opinia uneia dintre părțile din litigiul principal, nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 februarie 2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, punctul 42 și jurisprudența citată).

34 Rezultă de asemenea din jurisprudența evocată la punctul 31 din prezenta hotărâre că durata litigiului în fața instanțelor naționale nu este relevantă pentru aprecierea admisibilității unei cereri de decizie preliminară formulate de una dintre aceste instanțe în temeiul articolului 267 TFUE.

35 Această apreciere nu este repusă în discuție de faptul că atât instanța de trimitere, cât și Curtea sunt obligate să respecte principiul general de drept potrivit căruia orice persoană are dreptul la un proces într-un termen rezonabil care este reluat la articolul 6 paragraful 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), precum și la articolul 47 din cartă.

36 Astfel, interpretarea dată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului drepturilor garantate de articolul 6 paragraful 1 din CEDO constituie un prag minim de protecție de care Curtea trebuie să țină seama în interpretarea pe care o dă drepturilor corespunzătoare reluate la articolul 47 din cartă în lumina articolului 52 alineatul (3) din aceasta din urmă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2024, Ordre des avocats du Barreau de Luxembourg, C-432/23, EU:C:2024:791, punctul 48 și jurisprudența citată).

37 Or, reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că, pentru a stabili dacă durata unei proceduri în fața unei instanțe naționale a încălcat dreptul prevăzut la articolul 6 paragraful 1 din CEDO, procedura întemeiată pe articolul 267 TFUE nu trebuie luată în considerare. Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, a ține seama de aceasta ar aduce atingere sistemului instituit la acest articol 267 și scopului urmărit în esență la articolul 267 menționat (Curtea EDO,

26 februarie 1998, Pafitis și alții împotriva Greciei, CE:ECHR:1998:0226JUD002032392, § 95, și Curtea EDO, 30 septembrie 2003, Koua Poirrez împotriva Franței, CE:ECHR:2003:0930JUD004089298, § 61).

38 În consecință, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la întrebările preliminare

39 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, în observațiile sale scrise, Voore Mets invită Curtea să răspundă la întrebări diferite de cele adresate de instanța de trimitere.

40 Or, trebuie amintit că, în temeiul articolului 267 TFUE, este de competența instanței naționale, iar nu a părților din litigiul principal, să sesizeze Curtea. Competența de a stabili întrebările ce urmează a fi adresate Curții este, așadar, acordată numai instanței naționale, iar părțile nu pot schimba conținutul întrebărilor (Hotărârea din 6 octombrie 2015, T-Mobile Czech Republic și Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, punctul 28, precum și jurisprudența citată).

41 Rezultă că un răspuns la întrebările formulate de părțile din litigiile principale ar fi incompatibil cu rolul atribuit Curții la articolul 267 TFUE. În plus, un răspuns la aceste întrebări ar contraveni obligației Curții de a asigura guvernelor statelor membre și părților interesate posibilitatea de a prezenta observații conform articolului 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, ținând seama de faptul că, în temeiul acestei dispoziții, numai deciziile de trimitere sunt notificate părților interesate (Hotărârea din 6 octombrie 2015, T-Mobile Czech Republic și Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, punctul 29, precum și jurisprudența citată).

42 În consecință, nu este necesar să se răspundă la întrebările adresate Curții de Voore Mets.

Cu privire la prima întrebare

43 Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări trebuie interpretat în sensul că, atunci când obiectivul activității umane în cauză este altul decât capturarea, omorârea sau perturbarea păsărilor ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor sau a ouălor acestora, interdicțiile prevăzute la această dispoziție se aplică numai în măsura în care sunt necesare pentru a menține populația speciilor de păsări în cauză, în sensul articolului 2 din această directivă, la un nivel care să îndeplinească în special condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv.

44 Articolul 5 din Directiva păsări impune statelor membre, fără a aduce atingere articolelor 7 și 9 din această directivă, să ia măsurile impuse pentru a stabili un sistem de protecție pentru toate speciile de păsări menționate la articolul 1 din directiva menționată. Acest sistem cuprinde printre altele, potrivit articolului 5 literele (a), (b) și (d) din aceeași directivă, în primul rând, interdicția privind „omorârea sau capturarea deliberată a speciilor respective, indiferent de metoda utilizată”, în al doilea rând, pe cea privind „distrugerea sau producerea de daune în mod deliberat asupra cuiburilor sau a ouălor sau eliminarea cuiburilor” și, în al treilea rând, pe cea privind „perturbarea deliberată a acestor păsări, în special în perioada de reproducere sau de maturizare, dacă o astfel de perturbare este relevantă în contextul obiectivelor prezentei directive”.

45 În primul rând, reiese atât din modul de redactare a articolului 5 din Directiva păsări, interpretat în lumina articolului 1 alineatul (1) din aceasta din urmă, cât și din contextul în care se înscrie respectivul articol 5, precum și din obiectul și din finalitatea acestei directive că interdicțiile prevăzute la acest din urmă articol se aplică tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre în care sunt aplicabile tratatele, fără ca aplicarea acestor interdicții să fie, prin urmare, limitată la anumite specii de păsări concrete sau la specii care prezintă un anumit nivel de risc sau a căror populație prezintă o tendință de scădere pe termen lung (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 martie 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 și C-474/19, EU:C:2021:166, punctele 36, 37 și 45).

46 În al doilea rând, în ceea ce privește condiția referitoare la caracterul deliberat care figurează la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări, este necesar să se arate că, în cadrul interpretării articolului 12 alineatul (1) literele (a)-(c) din Directiva habitate, care prevede interdicții similare celor enunțate la respectivul articol 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări, Curtea a statuat că, pentru ca această condiție să fie îndeplinită, trebuie să se stabilească faptul că autorul actului a urmărit capturarea sau uciderea unui specimen dintr-o specie de animale protejată, perturbarea acestor specii sau distrugerea ouălor sau, cel puțin, a acceptat posibilitatea unei asemenea capturări, ucideri, perturbări sau distrugeri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 martie 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 și C-474/19, EU:C:2021:166, punctul 51, precum și jurisprudența citată).

47 Or, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, ținând seama de cerințele unității și coerenței ordinii juridice a Uniunii, noțiunile utilizate de actele adoptate în același domeniu trebuie să aibă aceeași semnificație (Hotărârea din 21 martie 2024, Marvesa Rotterdam, C-7/23, EU:C:2024:257, punctul 35 și jurisprudența citată). Astfel, având în vedere similitudinea, pe de o parte, a termenilor articolului 12 din Directiva habitate și ai articolului 5 din Directiva păsări și, pe de altă parte, locul pe care îl ocupă aceste articole în contextele lor normative respective, noțiunea de caracter „deliberat” care figurează la articolul 5 menționat trebuie să primească aceeași interpretare pe care Curtea a reținut-o cu privire la această noțiune în cadrul articolului 12 din Directiva habitate.

48 Pe de altă parte, trebuie să se țină seama de faptul că interpretarea noțiunii de caracter „deliberat”, în sensul enunțat la punctul 46 din prezenta hotărâre, decurge din Hotărârea din 30 ianuarie 2002, Comisia/Grecia (C-103/00, EU:C:2002:60, punctele 34-36), și din Hotărârea din 18 mai 2006, Comisia/Spania (C-221/04, EU:C:2006:329, punctul 71). Prin urmare, se poate deduce de aici că, atunci când a adoptat în cursul anului 2009 Directiva păsări, legiuitorul Uniunii, prin faptul că s-a abținut să introducă precizări cu privire la condiția referitoare la caracterul deliberat care figurează la articolul 5 din această directivă, în special pentru a exclude din domeniul său de aplicare actele care nu au ca obiectiv capturarea, omorârea sau perturbarea păsărilor ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor sau a ouălor acestora, a intenționat ca această condiție să aibă aceeași semnificație precum cea pe care o are în contextul articolului 12 din Directiva habitate.

49 Rezultă că interdicțiile prevăzute la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări se aplică nu numai activităților umane al căror obiectiv este capturarea, omorârea și perturbarea păsărilor sau distrugerea ori producerea de daune asupra cuiburilor și a ouălor acestora, ci și activităților umane care nu au în mod evident un asemenea obiectiv și care implică acceptarea posibilității unei asemenea capturări, omorâri, perturbări, distrugeri sau produceri de daune.

50 În ceea ce privește, în al treilea rând, aspectul dacă, atunci când obiectivul unei activități umane este în mod evident altul decât capturarea, omorârea și perturbarea păsărilor sau distrugerea ori producerea de daune asupra cuiburilor sau a ouălor acestora, interdicțiile prevăzute la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări se aplică numai în măsura în care sunt necesare pentru a menține populația speciilor de păsări în cauză, în sensul articolului 2 din această directivă, la un nivel care să îndeplinească în special condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv, este necesar să se constate că numai articolul 5 litera (d) Directiva menționată prevede că interdicția pe care o vizează, și anume perturbarea deliberată a păsărilor, în special în perioada de reproducere și de maturizare, se aplică „dacă o astfel de perturbare este relevantă în contextul obiectivelor [Directivei păsări]”.

51 În ceea ce privește domeniul de aplicare al acestei condiții, trebuie amintit că obiectivul Directivei păsări constă, astfel cum reiese din articolul 1 din aceasta, interpretat în lumina considerentelor (3), (5), (7) și (8) ale acesteia, în protejarea, în gestionarea și în controlul asupra tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre în care sunt aplicabile tratatele, pentru a asigura conservarea acestora ca patrimoniu al popoarelor europene, ceea ce presupune o protecție pe termen lung prin menținerea sau restaurarea unei diversități suficiente și a unei suprafețe suficiente pentru habitate. Având în vedere acest obiectiv, directiva menționată impune statelor membre, în temeiul articolului 2 coroborat cu considerentul (10) al acesteia, să ia toate măsurile necesare pentru a menține populația acestor specii de păsări la un nivel care să îndeplinească în special condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv, care să poată fi calificat drept satisfăcător. Astfel, inciza „dacă o astfel de perturbare este relevantă în contextul obiectivelor [Directivei păsări]”, care figurează la articolul 5 litera (d) din directiva menționată, trebuie interpretată, având în vedere aceste dispoziții, în sensul că perturbările, în special în perioada de reproducere și de maturizare, trebuie interzise în măsura în care au un efect semnificativ asupra obiectivului de a menține la un nivel satisfăcător populația respectivelor specii de păsări sau de a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv.

52 În schimb, articolul 5 literele (a) și (b) din Directiva păsări nu prevede o condiție analogă celei care figurează în această inciză a articolului 5 litera (d) din această directivă.

53 Astfel, în lipsa, la articolul 5 literele (a) și (b) din Directiva păsări, a unei condiții analoge celei care figurează la articolul 5 litera (d) din această directivă și ținând seama de aprecierile care figurează la punctele 46-49 din prezenta hotărâre, trebuie să se considere că aplicarea interdicțiilor prevăzute la acest articol 5 literele (a) și (b) nu este supusă unei asemenea condiții, independent de faptul că activitățile umane în cauză au sau nu ca obiectiv capturarea sau omorârea păsărilor ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor și a ouălor acestora.

54 În consecință, spre deosebire de articolul 5 litera (d) din Directiva păsări, articolul 5 literele (a) și (b) din această directivă nu exclude din domeniul său de aplicare activitățile umane care nu prezintă riscul de a avea un efect semnificativ asupra obiectivului de a menține la un nivel satisfăcător populația speciilor de păsări sau de a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv, astfel încât examinarea impactului unei activități umane asupra nivelului populației speciilor de păsări în cauză nu este pertinentă în vederea aplicării interdicțiilor prevăzute la această din urmă dispoziție.

55 O asemenea examinare este, în schimb, pertinentă în cadrul derogărilor de la aceste interdicții, adoptate în temeiul articolului 9 din Directiva păsări (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 martie 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 și C-474/19, EU:C:2021:166, punctul 58).

56 Astfel, în cadrul examinării acestor derogări trebuie efectuată, în special pentru a verifica proporționalitatea derogării solicitate, o apreciere atât a impactului activității în discuție asupra nivelului populației speciilor de păsări în cauză, cât și a necesității acestei activități, precum și a soluțiilor alternative care permit realizarea obiectivului invocat în susținerea derogării menționate (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 martie 2021, Föreningen Skydda Skogen, C-473/19 și C-474/19, EU:C:2021:166, punctul 59).

57 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări trebuie interpretat în sensul că numai interdicția prevăzută la acest articol 5 litera (d) se aplică în măsura în care este necesară pentru a preveni perturbări care ar avea un efect semnificativ asupra obiectivului, prevăzut la articolul 2 din această directivă, de a menține populația tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre în care sunt aplicabile tratatele la un nivel care să îndeplinească în special condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv. În schimb, aplicarea interdicțiilor prevăzute la articolul 5 literele (a) și (b) din directiva menționată nu este subordonată unei asemenea condiții, chiar și atunci când obiectivul activității umane în cauză este altul decât capturarea sau omorârea păsărilor ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor sau a ouălor acestora.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

58 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care datele științifice și observația diferitelor păsări permit să se considere că în pădurea în care se intenționează tăierea completă a arborilor (tăiere rasă) sau tăierea lor parțială (tăiere de rărire) cuibăresc aproximativ 10 cupluri de păsări pe hectar, fără a se stabili prezența unei cuibăriri a speciilor de păsări într-un stadiu necorespunzător de conservare în zona de sacrificare, realizarea unor asemenea sacrificări în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor intră sub incidența interdicțiilor prevăzute de această dispoziție.

59 În primul rând, în ceea ce privește faptul că datele științifice și observația diferitelor păsări în cauză nu permit să se stabilească prezența pe terenurile în cauză a unor specii de păsări într-un stadiu necorespunzător de conservare, trebuie amintit că, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 45 din prezenta hotărâre, domeniul de aplicare al articolului 5 din Directiva păsări nu este limitat numai la speciile de păsări aflate într-un asemenea stadiu de conservare.

60 În al doilea rând, atunci când se constată o cuibărire a aproximativ 10 cupluri de păsări cuibăritoare pe hectar într-o pădure care trebuie să facă obiectul unei operațiuni de abataj, faptul de a practica tăieri rase și tăieri de rărire în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor implică acceptarea posibilității de omorâre sau perturbare a păsărilor în această perioadă ori de distrugere sau producere de daune asupra cuiburilor sau a ouălor acestora. Astfel, în conformitate cu constatările care figurează la punctele 46-56 din prezenta hotărâre, actele care vizează practicarea unor asemenea tăieri intră, în orice caz, sub incidența interdicțiilor prevăzute la articolul 5 literele (a) și (b) din Directiva păsări și, în măsura în care perturbarea pe care o

implică are un efect semnificativ asupra obiectivului de a menține la un nivel satisfăcător populația speciilor de păsări în cauză sau de a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv, intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 5 litera (d) din această directivă.

61 În al treilea rând, în conformitate cu principiul precauției consacrat la articolul 191 alineatul (2) TFUE, nu este nejustificat ca constatarea unei cuibăriri a unui anumit număr de cupluri de păsări pe hectar să se întemeieze pe datele științifice și pe observația diferitelor păsări și în special, precum în speță, pe tipul și pe vârsta pădurii, precum și pe identificarea, cu ocazia unei inspecții a terenurilor în cauză, a câtorva specimene.

62 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care datele științifice și observația diferitelor păsări permit să se considere că în pădurea în care se intenționează tăierea completă a arborilor (tăiere rasă) sau tăierea lor parțială (tăiere de rărire) cuibăresc aproximativ 10 cupluri de păsări pe hectar, fără a fi stabilită prezența unei cuibăriri a speciilor de păsări într-un stadiu necorespunzător de conservare în zona de abataj, realizarea unor asemenea abataje în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor intră sub incidența interdicțiilor prevăzute la articolul 5 literele (a) și (b) din această directivă și, în măsura în care perturbarea pe care o implică are un efect semnificativ asupra obiectivului de a menține la un nivel satisfăcător populația speciilor de păsări în cauză sau de a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv, intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 5 litera (d) din directiva menționată.

Cu privire la întrebările a patra-a șaptea

63 Prin intermediul întrebărilor a patra-a șaptea, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 9 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din Directiva păsări coroborat cu articolul 2 din această directivă trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care permite derogarea de la interdicțiile prevăzute la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din directiva menționată pentru a realiza tăieri rase sau tăieri de rărire în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor, pentru a preveni daune considerabile asupra pădurii ca proprietate și, în caz contrar, dacă aceeași directivă este conformă cu articolele 16 și 17 din cartă.

64 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că nu este de competența Curții să formuleze opinii consultative cu privire la chestiuni generale sau ipotetice [Hotărârea din 20 octombrie 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Îndepărtarea unei victime a traficului de ființe umane), C-66/21, EU:C:2022:809, punctul 82 și jurisprudența citată].

65 În această privință, articolul 9 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din Directiva păsări permite statelor membre să deroge de la interdicțiile prevăzute la articolul 5 din această directivă, în special pentru a preveni daune considerabile asupra pădurilor.

66 Pe de altă parte, o asemenea derogare pare să poată fi acordată în dreptul estonian sub forma unei autorizații a Oficiului pentru Mediu, în conformitate cu articolul 55 alineatele (3)-(5^1) din LKS.

67 Or, în speță, din cererea de decizie preliminară nu rezultă că reclamantele din litigiile principale au solicitat autorităților estoniene să le permită să deroge de la interdicțiile prevăzute la articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva păsări prin acordarea de autorizații, în sensul articolului 55

alineatele (3)-(5[1]) din LKS. În ceea ce privește de altfel în special Lemeks Põlva, din decizia de trimitere reiese că în apel s-a constatat că ea nu invoca existența unuia dintre motivele de derogare prevăzute la această dispoziție.

68 Întrucât întrebările a patra-a șaptea au astfel un caracter ipotetic, acestea sunt inadmisibile.

Cu privire la cheltuielile de judecată

69 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

1) **Articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice**

trebuie interpretat în sensul că

numai interdicția prevăzută la acest articol 5 litera (d) se aplică în măsura în care este necesară pentru a preveni perturbări care ar avea un efect semnificativ asupra obiectivului, prevăzut la articolul 2 din această directivă, de a menține populația tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre în care sunt aplicabile tratatele la un nivel care să îndeplinească în special condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv. În schimb, aplicarea interdicțiilor prevăzute la articolul 5 literele (a) și (b) din directiva menționată nu este subordonată unei asemenea condiții, chiar și atunci când obiectivul activității umane în cauză este altul decât capturarea sau omorârea păsărilor ori distrugerea sau producerea de daune asupra cuiburilor sau a ouălor acestora.

2) **Articolul 5 literele (a), (b) și (d) din Directiva 2009/147**

trebuie interpretat în sensul că,

în cazul în care datele științifice și observația diferitelor păsări permit să se considere că în pădurea în care se intenționează tăierea completă a arborilor (tăiere rasă) sau tăierea lor parțială (tăiere de rărire) cuibăresc aproximativ 10 cupluri de păsări pe hectar, fără a fi stabilită prezența unei cuibăriri a speciilor de păsări într-un stadiu necorespunzător de conservare în zona de abataj, realizarea unor asemenea abataje în perioada de reproducere și de maturizare a păsărilor intră sub incidența interdicțiilor prevăzute la articolul 5 literele (a) și (b) din această directivă și, în măsura în care perturbarea pe care o implică are un efect semnificativ asupra obiectivului de a menține la un nivel satisfăcător populația speciilor de păsări în cauză sau de a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv, intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 5 litera (d) din directiva menționată.

Semnături